

## การจัดการห่วงโซ่อุปทานของผักออร์แกนิกในจังหวัดนครปฐม

กิงแก้ว ศรีทองดี<sup>1\*</sup>, นวพล ศรีพนมวัน<sup>1</sup>, ภัคจิรา จันทรแจ่มศิริกุล<sup>1</sup> และ นิตยา งามยิ่งยง<sup>2</sup>

<sup>1</sup>นักศึกษาศาสาธุกิจระหว่างประเทศ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

<sup>2</sup>อาจารย์ประจำสาขาธุกิจระหว่างประเทศ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

\*popkingkeaw@gmail.com

### บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1.เพื่อศึกษาปัญหา-อุปสรรคและความสัมพันธ์ของห่วงโซ่อุปทานของผักออร์แกนิกในจังหวัดนครปฐม 2.เพื่อศึกษาวิเคราะห์ต้นทุนฐานกิจกรรมของห่วงโซ่อุปทานของผักออร์แกนิกในจังหวัดนครปฐม และ 3.เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาการจัดการห่วงโซ่อุปทานของผักออร์แกนิกในจังหวัดนครปฐม เป็นการศึกษาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงปริมาณเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเกษตรกรในจังหวัดนครปฐม จำนวน 8 ราย เลือกกลุ่มพ่อค้าคนกลาง จำนวน 2 ราย และผู้บริโภค จำนวน 20 ราย ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสอบถามและสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างมาทำการวิเคราะห์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ( Statistical Package for the Social Sciences ) จากนั้นนำค่าสถิติที่ได้มาบรรยายผล และใช้ Microsoft Excel ในการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา การวิจัยเชิงคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เกษตรกรในจังหวัดนครปฐม จำนวน 8 ราย เลือกกลุ่มพ่อค้าคนกลาง จำนวน 2 ราย และผู้บริโภค จำนวน 20 ราย ผลการวิจัยพบว่าการจัดการห่วงโซ่อุปทานของผักออร์แกนิก ปัญหาในกิจกรรมต้นน้ำ คือ เรื่องแมลงและสภาพอากาศ ปัญหาที่พบในกิจกรรมกลางน้ำ คือ เรื่องค่าใช้จ่ายในการขนส่งและราคาผักที่มีราคาสูง และปัญหาที่เกิดขึ้นในกิจกรรมปลายน้ำ คือ เรื่องความสดของผักออร์แกนิกและเรื่องราคา จากการศึกษาและวิเคราะห์ต้นทุนฐานกิจกรรมของห่วงโซ่อุปทานของผักออร์แกนิกในจังหวัดนครปฐม พบว่า ต้นทุนกิจกรรมต้นน้ำ คิดเป็นร้อยละ 89.59 ต้นทุนกิจกรรมกลางน้ำ คิดเป็นร้อยละ 10.33 ต้นทุนกิจกรรมปลายน้ำ คิดเป็นร้อยละ 0.08 และแนวทางในการพัฒนาการจัดการห่วงโซ่อุปทานของผักออร์แกนิกในจังหวัดนครปฐม พบว่าใช้การวิเคราะห์แบบจำลอง SCOR Model ของห่วงโซ่อุปทานของผักออร์แกนิกได้ดังนี้ 1.ในส่วนของผู้ผลิต ได้แก่ กิจกรรมการวางแผน การจัดหา การผลิต และการส่งมอบ 2.ในส่วนของพ่อค้าคนกลาง ได้แก่ กิจกรรมการวางแผน การจัดหา และการส่งมอบ

**คำสำคัญ:** การจัดการห่วงโซ่อุปทาน ผักออร์แกนิก ต้นทุนฐานกิจกรรม SCOR Model



## Supply Chain Management of Organic in Nakhon Pathom

Kingkeaw Srithongdee<sup>1\*</sup>, Nawapon Sriphanomwan<sup>1</sup>, Pakjira Janjamsirikul<sup>1</sup>  
and Nittaya Ngamyinyong<sup>2</sup>

<sup>1</sup>Students of International Business Program Management Science Faculty  
Nakhon Pathom Rajabhat University

<sup>2</sup>Lecturer of International Business Program Management Science Faculty  
Nakhon Pathom Rajabhat University

\*popkingkeaw@gmail.com

### Abstract

The purpose of this research is 1. to study the problems, obstacles, and relationships in the supply chain of organic vegetables in Nakhon Pathom Province. 2. to study the activity-based cost analysis of the organic vegetable supply chain in Nakhon Pathom Province; and 3. to be a guideline for the development of organic vegetable supply chain management in Nakhon Pathom Province. It is both quantitative and qualitative research. Quantitative research. The research tools were questionnaires for 8 farmers in Nakhon Pathom province, 2 middlemen, and 20 consumers. SPSS ( Statistical Package for the Social Sciences) was used to analyze descriptive statistical data, and Microsoft Excel was used to analyze descriptive statistical data. Qualitative research. The research tools were interview forms for 8 farmers in Nakhon Pathom Province, 2 middlemen, and 20 consumers. The results showed that the supply chain management of organic vegetables Problems in upstream activities are insects and weather. The problems encountered in midstream activities are transportation costs and high vegetable prices. And the problems that arise in downstream activities are the freshness of organic vegetables and the price. From the study and analysis of the activity base cost of the organic vegetable supply chain in Nakhon Pathom Province, it was found that the upstream activity cost, representing 89.59 percent of the cost of midstream activities, accounted for 10.33 percent of the cost of downstream activities, representing 0.08 percent, and guidelines for developing supply chain management of organic vegetables in Nakhon Pathom Province It was found that the SCOR model analysis of the organic vegetable supply chain can be used as follows: 1. On the part of the producers: planning, procurement, production, and delivery activities 2. On the part of the middleman, including planning, procurement, and delivery activities.

**Keywords:** Supply Chain Management, Organic Vegetables, Activity-Based Costing, The SCOR Model

## 1. บทนำ

ในปัจจุบันผู้บริโภคให้ความสนใจกับสุขภาพมากขึ้นจึงหันมาเลือกซื้ออาหารที่ผ่านการผลิตมีมาตรฐานรวมถึงไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ดังนั้นผักสลัดซึ่งเป็นผักออร์แกนิก (Organic) ที่เติบโตภายใต้สภาวะความเป็นธรรมชาติสูง ไม่มีการใช้สารเคมีตามหลักเกษตรอินทรีย์ รวมถึงมีการควบคุมปัจจัยในการผลิตที่มีประสิทธิภาพจึงตอบโจทย์และตรงกับความต้องการของกลุ่มผู้บริโภค จึงส่งผลให้ความต้องการสินค้าออร์แกนิกในตลาดเพิ่มมากขึ้นทั้งภายในและต่างประเทศ ภาคเหนือในจังหวัดเชียงใหม่ มีพื้นที่ 112 ไร่ มีเกษตรกรจำนวน 28 คน ภาควะวันตัก 8 จังหวัด ได้แก่ สุพรรณบุรี กาญจนบุรี นครปฐม สมุทรสาคร สมุทรสงคราม ราชบุรี เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ มีจำนวนฟาร์มเกษตรกรรวมทั้งหมด 33 แห่ง

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่ากิจกรรมต้นน้ำที่ก่อให้เกิดต้นทุนสูงในกระบวนการเพาะปลูก ได้แก่ เมล็ดพันธุ์และปัจจัยการผลิตที่มีราคาสูง กระบวนการผลิตที่ขาดความรู้ในการจัดการแปลงปลูกให้ได้มาตรฐานผลิตภัณฑ์ออร์แกนิก การขาดความรู้ในการจัดการผลผลิตทำให้เกิดการสูญเสียรวมถึงกระบวนการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวและระหว่างการเก็บเกี่ยวที่ขาดประสิทธิภาพ ปัญหาที่พบในกิจกรรมกลางน้ำพ่อค้าคนกลางและผู้รวบรวมเป็นผู้กำหนดราคาการรับซื้อทำการกดราคาเกษตรกรรับซื้อผักในราคาที่ต่ำ ขาดการรวมกลุ่มของเกษตรกรจึงขาดอำนาจในการต่อรองกับพ่อค้าคนกลาง กระบวนการขนส่งผลผลิตมีต้นทุนที่สูงและขาดวิธีการจัดการผลผลิตให้มีการสูญเสียต่ำที่สุด และปัญหาที่เกิดขึ้นในกิจกรรมปลายน้ำผู้บริโภคขาดความตระหนักถึงคุณประโยชน์ของผักออร์แกนิกอย่างแท้จริง รัฐบาลขาดการส่งเสริมและสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง รวมถึงทั้งกระบวนการจัดการห่วงโซ่อุปทานโครงสร้างต้นทุนทั้งหมดของห่วงโซ่ไม่มีมีการนำข้อมูลเหล่านี้มาจัดการห่วงโซ่อุปทานผักออร์แกนิกที่มีประสิทธิภาพในการทำงาน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการจัดการห่วงโซ่อุปทานผักออร์แกนิกในจังหวัดนครปฐมซึ่งเป็นพื้นที่หนึ่งที่เกษตรกรกำลังประสบปัญหาด้านการจัดการห่วงโซ่อุปทานผักออร์แกนิก เพื่อให้เข้าใจถึงกระบวนการในการจัดการห่วงโซ่อุปทานและความแตกต่างของกระบวนการทำงานของแต่ละองค์กรพัฒนาการผลิตตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำและเสริมสร้างศักยภาพของผู้ประกอบการต่อไป

## 2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาปัญหา-อุปสรรคและความสัมพันธ์ของห่วงโซ่อุปทานของผักออร์แกนิกในจังหวัดนครปฐม
- 2.2 เพื่อศึกษาวิเคราะห์ต้นทุนฐานกิจกรรมของห่วงโซ่อุปทานของผักออร์แกนิกในจังหวัดนครปฐม
- 2.3 เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาการจัดการห่วงโซ่อุปทานของผักออร์แกนิกในจังหวัดนครปฐม

## 3. วิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและปริมาณเรื่องการจัดการห่วงโซ่อุปทานของผักออร์แกนิกในจังหวัดนครปฐม ดำเนินการโดยการเก็บข้อมูลการสัมภาษณ์ใช้คำถามแบบปลายเปิดและใช้แบบสอบถาม โดยสัมภาษณ์กับกลุ่มเกษตรกรพ่อค้าคนกลาง ผู้บริโภคในจังหวัดนครปฐม ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนด ประชากร กลุ่มตัวอย่าง วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ที่ใช้ในการวิจัยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

### 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

#### 3.1.1 ประชากร

เกษตรกรที่ทำการเพาะปลูกผักออร์แกนิกและห่วงโซ่ผักออร์แกนิกทั้งหมดที่อยู่ในจังหวัดนครปฐมจำนวนเกษตรกร 72 ราย ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานสินค้าแล้ว (สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์,2565) เป็นการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 8 ราย พ่อค้าคนกลาง จำนวน 2 ราย พ่อค้าปลีกหรือผู้บริโภค จำนวน 20 ราย

### 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเรื่องวัดประสิทธิภาพการทำงานของการจัดการห่วงโซ่อุปทานของผักออร์แกนิกในจังหวัดนครปฐม ประกอบไปด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ประกอบไปด้วย ชื่อฟาร์ม เพศ อายุ ประสบการณ์ทำงาน ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน

ส่วนที่ 2 การวัดประสิทธิภาพของกระบวนการทำงานห่วงโซ่อุปทาน ประกอบไปด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาด



แบบสัมภาษณ์เกษตรกรที่ปลูกผักออร์แกนิกในจังหวัดนครปฐม (ต้นน้ำ)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบไปด้วย เพศ อายุ และประสบการณ์ทำงาน

ส่วนที่ 2 คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับผักออร์แกนิก ประกอบไปด้วย ขั้นตอนในการผลิตเป็นอย่างไร ระยะเวลาในการผลิตและอายุหลังเก็บผักออร์แกนิก กระบวนการคัดสรรผักออร์แกนิก กระบวนการขนส่ง ปัญหาและอุปสรรคในการปลูกผักออร์แกนิก ต้นทุนในการผลิตผักออร์แกนิก ต้นทุนในการขนส่ง และต้นทุนการผลิตผักออร์แกนิก ปี 2565

ส่วนที่ 3 คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับการส่งเสริมการตลาด ประกอบไปด้วย มีวิธีการส่งเสริมการตลาดอย่างไร ฐานลูกค้าคือใคร สถานที่ในการจำหน่ายผักออร์แกนิกคือที่ใดบ้าง ช่วงเวลาที่ลูกค้ามาซื้อผักออร์แกนิก และอะไรที่ทำให้ลูกค้าตัดสินใจซื้อผักออร์แกนิก

ส่วนที่ 4 คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับด้านราคา ประกอบไปด้วย มีการตั้งราคาผักออร์แกนิก อย่างไร และมีช่องทางการชำระเงินอย่างไรบ้าง

แบบสัมภาษณ์พ่อค้าคนกลางผักออร์แกนิกในจังหวัดนครปฐม (กลางน้ำ)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบไปด้วย เพศ อายุ และประสบการณ์ทำงาน

ส่วนที่ 2 คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับลักษณะขององค์กร ประกอบไปด้วย ท่านมีการวางแผนในการรับซื้อผักออร์แกนิกหรือไม่อย่างไร และรายได้จากการรับซื้อผักออร์แกนิกต่อเดือน

ส่วนที่ 3 ขั้นตอนการดำเนินงาน ประกอบไปด้วย ท่านรับซื้อผักออร์แกนิกจากแหล่งใด ท่านมีส่วนในการกำหนดราคาในการรับซื้อผักออร์แกนิกหรือไม่ และปัญหาที่พบในการรับซื้อผักออร์แกนิกจากเกษตรกร

แบบสัมภาษณ์ผู้บริโภคผักออร์แกนิกในจังหวัดนครปฐม (ปลายน้ำ)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบไปด้วย เพศ และอายุ

ส่วนที่ 2 คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือก ประกอบไปด้วย เป้าหมายในการซื้อผักออร์แกนิก แหล่งในการซื้อผักออร์แกนิก ช่วงเวลาในการเลือกซื้อผักออร์แกนิก ความถี่ในการบริโภคผักออร์แกนิก และปัญหาที่พบเกี่ยวกับผักออร์แกนิก

### 3.3 การหาคุณภาพของเครื่องมือ

การหาความตรงด้านเนื้อหาของเครื่องมือ (Content Validity) แบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดการห่วงโซ่อุปทานของผักออร์แกนิกในจังหวัดนครปฐมและแนวคำถามในการสัมภาษณ์ การตรวจสอบความตรงของเนื้อหาและความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ซึ่งประกอบไปด้วย อาจารย์ประจำสาขาวิชาธุรกิจระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

การหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) ผู้ศึกษานำแบบสอบถามที่ผ่านการหาความตรงของเนื้อหาเรียบร้อยแล้วไปทดสอบหาความเชื่อมั่นกับเกษตรกรผักออร์แกนิกในจังหวัดนครปฐมมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยวิธีการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

### 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเรื่องการจัดการห่วงโซ่อุปทานของผักออร์แกนิกในจังหวัดนครปฐม ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative data) จากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data sources) และแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data sources) และ ข้อมูลเชิงปริมาณ ดังต่อไปนี้

แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ

เป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยจากหนังสือ บทความในวารสาร รายงานการประชุม สัมมนาวิชาการ บทความออนไลน์ รายงานการวิจัย บทความวิชาการ เป็นต้น

แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ

เป็นข้อมูลที่จัดเก็บจากการสัมภาษณ์บุคคลที่มีความรู้และเกี่ยวข้องกับผักออร์แกนิก โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจงด้วยคำถามปลายเปิดกับเกษตรกรจำนวน 8 ราย พ่อค้าคนกลาง จำนวน 2 ราย ผู้บริโภค จำนวน 20 ราย

เก็บข้อมูลจากแบบสอบถามเรื่องวัดประสิทธิภาพการทำงานของจัดการห่วงโซ่อุปทานของผักออร์แกนิกในจังหวัดนครปฐม

### 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) โดยการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (X) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation: S.D.) จากนั้นนำค่าสถิติที่ได้มาบรรยายผลและวิเคราะห์จากการใช้เครื่องมือโปรแกรม SPSS จากประชากรในกลุ่ม เกษตรกร จำนวน 8 ราย พ่อค้าคนกลาง จำนวน 2 ราย ผู้บริโภค จำนวน 20 ราย มาพิจารณาจากข้อมูลที่ใช่และใช้ Excel ในการหาค่าวิเคราะห์ต้นทุนฐานกิจกรรม

**3.5.1 แบบสอบถามปลายปิดเรื่องวัดประสิทธิภาพการทำงานของจัดการห่วงโซ่อุปทานของผักออร์แกนิกในจังหวัดนครปฐม** ประกอบไปด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป หาค่าสถิติร้อยละ (Percentage) และค่าความถี่ (Frequency)

ส่วนที่ 2 การวัดประสิทธิภาพของกระบวนการทำงานห่วงโซ่อุปทาน หาค่าสถิติร้อยละ (Percentage) และค่าความถี่ (Frequency)

**3.5.2 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure interview) มีทั้งหมด 3 ตอน**

ตอนที่ 1 ต้นน้ำ เกษตรกรที่ปลูกผักออร์แกนิก

ตอนที่ 2 กลางน้ำ พ่อค้าคนกลาง

ตอนที่ 3 ปลายน้ำ ผู้บริโภค

ห่วงโซ่อุปทานข้างต้น ตั้งแต่ต้นน้ำกลางน้ำจนถึงปลายน้ำ เป็นข้อมูลการสัมภาษณ์ลักษณะแบบปลายเปิด ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์และสรุปผลข้อมูลที่ศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยวิธีการสรุปความในรูปแบบของการบรรยายเชิงพรรณนา เพื่อประกอบการอธิบายข้อมูลที่ได้จากการวิจัยแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

## 4. ผลการวิจัย

**4.1 ผลการศึกษาปัญหา-อุปสรรคและความสัมพันธ์ของห่วงโซ่อุปทานของผักออร์แกนิกในจังหวัดนครปฐม** ดังนี้

เกษตรกรผู้ปลูกผักออร์แกนิก (ต้นน้ำ) ในการปลูกผักออร์แกนิกพบว่าผักออร์แกนิกมีโรคหลายชนิดซึ่งไม่สามารถควบคุมได้ ในปัจจุบันนี้ธุรกิจของผักออร์แกนิก ทำให้มีโอกาสในการตัดสินใจซื้อและไม่ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค อุปสรรคในการปลูกผักออร์แกนิก เกิดจากสภาพดินและสภาพอากาศ เนื่องจากสภาพดินและสภาพ ภูมิอากาศ เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเพาะปลูก มีภัยธรรมชาติที่เป็นปัจจัยสำคัญที่ยากต่อการควบคุม ได้แก่ พายุฝน ภัยแล้ง เมล็ดพันธุ์และปัจจัยการผลิตที่มีราคาสูง กระบวนการผลิตที่ขาดความรู้ในการจัดการแปลงปลูกให้ได้มาตรฐานผลิตภัณฑ์ออร์แกนิก การขาดความรู้ในการจัดการผลผลิตทำให้เกิดการสูญเสียรวมถึงกระบวนการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวและระหว่างการเก็บเกี่ยวที่ขาดประสิทธิภาพ พ่อค้าคนกลาง (กลางน้ำ) มีการรับซื้อผักออร์แกนิกจากเกษตรกรในจังหวัดนครปฐม พ่อค้าคนกลางมีกลุ่มเป้าหมายหลักในการขายผักออร์แกนิกให้กับพ่อค้าปลีก ส่วนปัญหาที่พบในพ่อค้าคนกลางคือ ต้นทุนแฝงเรื่องค่าขนส่ง เพราะพ่อค้าคนกลางส่วนใหญ่จะไปรับผักออร์แกนิกที่สวนของเกษตรกรเองโดยใช้รถกระบะส่วนตัว ผู้บริโภค (ปลายน้ำ) กลุ่มผู้บริโภคผักออร์แกนิกส่วนใหญ่ที่ซื้อผักจากแหล่งจำหน่ายต่าง ๆ จะเป็นผู้ที่มีรายได้ค่อนข้างสูงเพราะผักออร์แกนิกมีราคาแพงและเน้นการบริโภคเพื่อสุขภาพ ในขณะที่ผู้ผลิตผักออร์แกนิกยังมีจำนวนไม่มาก ทำให้ผู้ผลิตสามารถกำหนดราคาขายได้ ราคาผลผลิตของผักออร์แกนิกมีแนวโน้มสูงกว่าผลผลิตเกษตรทั่วไป ปัญหาที่พบในปลายน้ำคือ ผู้บริโภคขาดความตระหนักถึงคุณประโยชน์ของผักออร์แกนิก อย่างแท้จริง รัฐบาลขาดการส่งเสริมและสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง รวมถึงทั้งกระบวนการขาดการจัดการห่วงโซ่อุปทานโครงสร้างต้นทุนทั้งหมดของห่วงโซ่ไม่มีการนำข้อมูลเหล่านี้มาจัดการห่วงโซ่อุปทานผักออร์แกนิกที่มีประสิทธิภาพในการทำงาน จากผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฬาลักษณ์ ทิวระโทก (2562) ปัญหาและความต้องการพัฒนาการประกอบอาชีพปลูกผักของเกษตรกร ตำบลบึงบอน อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี ปัญหาที่พบ ได้แก่ 1. หนาดินถูกทำลาย ปัญหาแมลง ปัญหาโรคพืช ปัญหาคุณภาพผลผลิตเสียหายจากโรคและแมลง 2.ด้านความรู้และเทคโนโลยี ปัญหาที่พบมากที่สุด ได้แก่ การไม่ได้รับข่าวสารและการเผยแพร่ความรู้จากเจ้าหน้าที่ ขาดความรู้เรื่องการป้องกันและกำจัดศัตรูพืช 3.ด้านระบบตลาด ปัญหาที่พบมากที่สุด ได้แก่ การขายส่งพ่อค้าคนกลาง ไม่สามารถต่อรองราคาได้ การกำหนดราคาขายได้รับราคาที่ต่ำกว่าต้นทุนการผลิต



#### 4.2 ผลการศึกษาวิเคราะห์ต้นทุนฐานกิจกรรมของห่วงโซ่อุปทานของผักกอร์แกนิกในจังหวัดนครปฐม ดังนี้

การวิเคราะห์ต้นทุนฐานกิจกรรมของห่วงโซ่อุปทานของผักกอร์แกนิกในจังหวัดนครปฐม พบว่า ต้นน้ำ(เกษตรกร) มีต้นทุนค่าเมล็ดพันธุ์เฉลี่ย 4,799 บาท ต้นทุนค่าปุ๋ยเฉลี่ย 18,150 บาท ต้นทุนค่าแรงงานเฉลี่ย 331 บาท ต้นทุนค่าเตรียมดิน ,ชุดร่องเฉลี่ย 7,166.63 บาท ต้นทุนค่าสแลมพรางแสงเฉลี่ย 5,009.13 บาท และต้นทุนค่าปัจจัยการผลิตเฉลี่ย 36,125 บาท จะเห็นได้ว่าต้นทุนของเกษตรกรส่วนใหญ่เกิดจากต้นทุนค่าปัจจัยการผลิต กลางน้ำ (พ่อค้าคนกลาง) มีต้นทุนการรับซื้อผักกอร์แกนิกเฉลี่ย 7,500 บาท และต้นทุนค่าน้ำมันเฉลี่ย 750 บาท จะเห็นได้ว่าต้นทุนของพ่อค้าคนกลางส่วนใหญ่เกิดจากการรับซื้อผักกอร์แกนิก ปลายน้ำ (ผู้บริโภค) มีต้นทุนการซื้อผักกอร์แกนิกเฉลี่ย 66.4 บาท จากการวิเคราะห์ต้นทุนฐานกิจกรรม (Activity Based Costing : ABC) ห่วงโซ่อุปทานของผักกอร์แกนิกในจังหวัดนครปฐม ต้นทุนกิจกรรมต้นน้ำ คิดเป็นร้อยละ 89.59 ต้นทุนกิจกรรมกลางน้ำ คิดเป็นร้อยละ 10.33 ต้นทุนกิจกรรมปลายน้ำ คิดเป็นร้อยละ 0.08 จากผลวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงเดือน เกตุรา (2564) วิเคราะห์ต้นทุนฐานกิจกรรมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปรรูปถั่วลิสง บ้านปาน ตำบลลงสิงห์ อำเภोजังหาร จังหวัดร้อยเอ็ด และพัฒนาแนวทางการลดต้นทุนการผลิตใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า วิสาหกิจชุมชนแปรรูปถั่วลิสงบ้านปานมีโครงสร้างการบริหารงานแบบง่าย แบ่งส่วนงานเป็น 2 ส่วนงานหลักคือส่วนงานบริหารและ ส่วนงานผลิต การคำนวณต้นทุนแยกเป็นต้นทุนส่วนผลิตและต้นทุนค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ค่าต้นทุนเฉลี่ยต่อหน่วยด้วยวิธีเดิมได้หน่วยละ 12.73 บาท ค่าต้นทุนฐานกิจกรรมได้ต้นทุนเฉลี่ยหน่วยละ 11.43 บาทคิดเป็นต้นทุนที่ลดลงร้อยละ 10.21 ต่อหน่วย มีแนวทางในการลดต้นทุนคือทำประมาณการยอดขายสำหรับวางแผนการจัดซื้อวัตถุดิบเพื่อลดรอบการจัดซื้อ รวบรวมคำสั่งซื้อแล้วจัดส่งเป็นล็อตที่ใหญ่ขึ้นเพื่อลดรอบการจัดส่งสินค้าและคิดค่าเสื่อมราคาเครื่องจักรตามชั่วโมงการใช้งานจริง

#### 4.3 แนวทางการพัฒนาการจัดการห่วงโซ่อุปทานของผักกอร์แกนิกในจังหวัดนครปฐม ดังนี้

แนวทางการแก้ไขปัญหาต้นน้ำ (เกษตรกร) เนื่องจากปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรเกิดจากต้นทุนสูงในกระบวนการเพาะปลูก ได้แก่ เมล็ดพันธุ์และปัจจัยการผลิตที่มีราคาสูง เกิดจากสภาพดินและสภาพอากาศ เนื่องจากสภาพดินและสภาพภูมิอากาศ เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเพาะปลูก มีภัยธรรมชาติที่เป็นปัจจัยสำคัญที่ยากต่อการควบคุม ได้แก่ พายุฝน ภัยแล้ง เมล็ดพันธุ์และปัจจัยการผลิตที่มีราคาสูง กระบวนการผลิตที่ขาดความรู้ในการจัดการแปลงปลูกให้ได้มาตรฐานผลิตภัณฑ์ออร์แกนิก การขาดความรู้ในการจัดการผลผลิตทำให้เกิดการสูญเสียรวมถึงกระบวนการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวและระหว่างการเก็บเกี่ยวที่ขาดประสิทธิภาพ จึงมีแนวทางการแก้ไขคือเกษตรกรต้องรวมกลุ่มกันในการซื้อวัตถุดิบเพื่อที่จะได้ราคาในการซื้อที่ถูกลงและภาครัฐต้องให้การสนับสนุนเกษตรกรโดยการให้ความรู้ในการจัดการแปลงปลูกให้ได้มาตรฐานผลิตภัณฑ์ออร์แกนิก ความรู้ในการจัดการผลผลิต กระบวนการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวและระหว่างการเก็บเกี่ยวให้ได้ประสิทธิภาพ

### 5. สรุปผลการวิจัย

#### 5.1 ผลการศึกษาปัญหา-อุปสรรคและความสัมพันธ์ของห่วงโซ่อุปทานของผักกอร์แกนิกในจังหวัดนครปฐม ดังนี้

ในส่วนของต้นน้ำ เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 62.5 รองลงมาจะเป็น เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 37.5 พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่มีช่วงอายุอยู่ที่ 40-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 62.5 รองลงมา จะมีอายุในช่วง 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 25.0 และอายุ 30-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 12.5 เกษตรกรส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 5 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 75.0 รองลงมาจะมีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 1 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.0 เกษตรกรส่วนใหญ่จะมีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 62.5 รองลงมาจะเป็นระดับมัธยม คิดเป็นร้อยละ 25.0 และเทียบเท่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 12.5 เกษตรกรส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 10,000 – 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 87.5 รองลงมาจะมีรายได้ 5,000 – 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 12.5 เกษตรกรมีขั้นตอนในการผลิตที่คล้ายคลึงกัน มีการใช้ปุ๋ยที่ได้จากธรรมชาติไม่มีสารปนเปื้อนหรือสารเคมี ระยะเวลาในการเก็บเกี่ยวผลผลิตส่วนมากอยู่ในช่วงประมาณ 45 วัน มีกระบวนการคัดสรรผักที่ให้ความสำคัญกับความสะอาดและความปลอดภัยเป็นหลัก มีการขนส่งโดยพ่อค้าคนกลางหรือนำไปส่งที่โรงแพ็คสินค้าหรือนำไปจำหน่ายเอง มีปัญหาเรื่องแมลงและสภาพอากาศ ขั้นตอนที่กำลังมาตอนต้นส่งผลให้ผักกอร์แกนิกมีผลผลิตที่ดีและมีคุณภาพที่เหมาะสมที่จะส่งออกไปขายที่ตลาดใหญ่ที่เป็นแหล่งกระจายสินค้าที่สำคัญ

ในส่วนของกลางน้ำ พ่อค้าคนกลางเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 50.0 และเพศหญิง คิดเป็น ร้อยละ 50.0 พ่อค้าคนกลางจะมีช่วงอายุอยู่ที่ 30-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 50.0 และจะมี อายุในช่วง 40-50 คิดเป็นร้อยละ 50.0 พ่อค้าคนกลางส่วน

ใหญ่มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 5 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 100.0 พ่อค้าคนกลางจะมีระดับการศึกษาอยู่ในระดับระดับมัธยม คิดเป็นร้อยละ 50.0 และระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 50.0 พ่อค้าคนกลางจะมีรายได้ต่อเดือน 5,000 - 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 50.0 และจะมีรายได้มากกว่า 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 50.0

ในส่วนของปลายน้ำ ผู้บริโภคส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 70.0 รองลงมาจะเป็น เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 30.0 ผู้บริโภคส่วนใหญ่มีช่วงอายุอยู่ที่ 20-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 75.0 รองลงมา จะมีอายุในช่วง 10-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.0 ผู้บริโภคส่วนใหญ่จะมีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 90.0 รองลงมาจะเป็นระดับมัธยม คิดเป็นร้อยละ 10.0 ผู้บริโภคส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 55.0 รองลงมาจะมีรายได้ 5,000 - 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 30.0 และ 10,000 - 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 15.0 ปัญหาที่พบส่วนมากจะเป็นเรื่องความสดของผักออร์แกนิกและเรื่องราคา

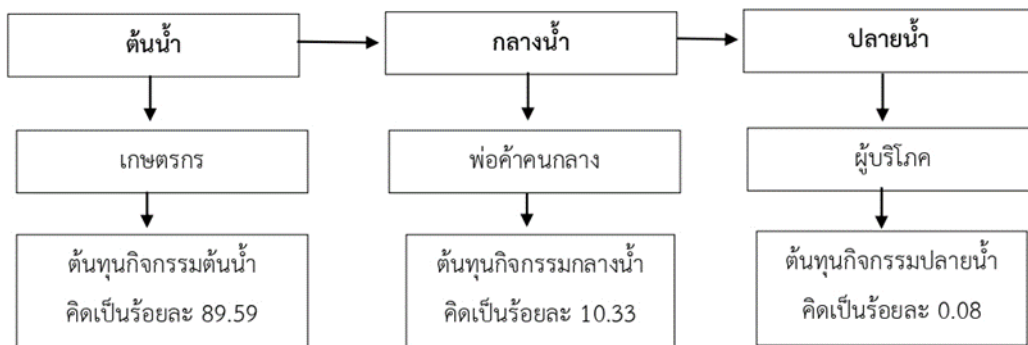
## 5.2 ผลการศึกษาวิเคราะห์ต้นทุนฐานกิจกรรมของห่วงโซ่อุปทานของผักออร์แกนิกในจังหวัดนครปฐม ดังนี้

ในส่วนของต้นน้ำ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรทั้ง 8 ราย กิจกรรมนี้มีต้นทุน ได้แก่ ต้นทุนค่าเมล็ดพันธุ์ ต้นทุนค่าปุ๋ย ต้นทุนค่าแรงงาน ต้นทุนค่าเตรียมดิน, ขุดร่อง ต้นทุนค่าสแลมพรางแสง และต้นทุนค่าปัจจัยการผลิต โดยมีรายละเอียดดังนี้ มีต้นทุนค่าเมล็ดพันธุ์เฉลี่ย 4,799 บาท ต้นทุนค่าปุ๋ยเฉลี่ย 18,150 บาท ต้นทุนค่าแรงงานเฉลี่ย 331 บาท ต้นทุนค่าเตรียมดิน, ขุดร่องเฉลี่ย 7,166.63 บาท ต้นทุนค่าสแลมพรางแสงเฉลี่ย 5,009.13 บาท และต้นทุนค่าปัจจัยการผลิตเฉลี่ย 36,125 บาท

ในส่วนของกลางน้ำ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรับซื้อผักออร์แกนิกของพ่อค้าคนกลาง กิจกรรมนี้มีต้นทุน ได้แก่ ต้นทุนการรับซื้อผักออร์แกนิก และต้นทุนค่าน้ำมัน โดยมีรายละเอียดดังนี้ มีต้นทุนการรับซื้อผักออร์แกนิกเฉลี่ย 7,500 บาท และต้นทุนค่าน้ำมันเฉลี่ย 750 บาท

ในส่วนของปลายน้ำที่เกี่ยวข้องกับการซื้อผักออร์แกนิกของผู้บริโภค กิจกรรมนี้มีต้นทุน ได้แก่ ต้นทุนการซื้อผักออร์แกนิก โดยมีรายละเอียดดังนี้ ต้นทุนการซื้อผักออร์แกนิกเฉลี่ย 66.4 บาท

จากการวิเคราะห์ต้นทุนฐานกิจกรรม (Activity Based Costing : ABC) ห่วงโซ่อุปทานของผักออร์แกนิกในจังหวัดนครปฐม ต้นทุนกิจกรรมต้นน้ำ คิดเป็นร้อยละ 89.59 ต้นทุนกิจกรรมกลางน้ำ คิดเป็นร้อยละ 10.33 ต้นทุนกิจกรรมปลายน้ำ คิดเป็นร้อยละ 0.08 แสดงรายละเอียดตามภาพที่ 1 ดังนี้



ภาพที่ 1 รูปต้นทุนห่วงโซ่อุปทานของผักออร์แกนิกในจังหวัดนครปฐม

## 5.3 แนวทางการพัฒนาการจัดการห่วงโซ่อุปทานของผักออร์แกนิกในจังหวัดนครปฐม ดังนี้

แนวทางการแก้ไขปัญหาด้านน้ำ (เกษตรกร) เนื่องจากปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรเกิดจากต้นทุนสูงในกระบวนการเพาะปลูก ได้แก่ เมล็ดพันธุ์และปัจจัยการผลิตที่มีราคาสูง เกิดจากสภาพดินและสภาพอากาศ เนื่องจากสภาพดินและสภาพภูมิอากาศ เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเพาะปลูก มีภัยธรรมชาติที่เป็นปัจจัยสำคัญที่ยากต่อการควบคุม ได้แก่ พายุฝน ภัยแล้ง เมล็ดพันธุ์และปัจจัยการผลิตที่มีราคาสูง กระบวนการผลิตที่ขาดความรู้ในการจัดการแปลงปลูกให้ได้มาตรฐานผลิตภัณฑ์ออร์แกนิก การขาดความรู้ในการจัดการผลผลิตทำให้เกิดการสูญเสียรวมถึงกระบวนการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวและระหว่างการเก็บเกี่ยวที่ขาดประสิทธิภาพ จึงมีแนวทางการแก้ไขคือเกษตรกรต้องรวมกลุ่มกันในการซื้อวัตถุดิบเพื่อที่จะได้ราคาในการซื้อที่ถูกกลงและภาครัฐต้องให้การสนับสนุนเกษตรกรโดยการให้ความรู้ในการจัดการแปลงปลูกให้ได้



มาตรฐานผลิตภัณฑ์ออร์แกนิก ความรู้ในการจัดการผลผลิต กระบวนการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวและระหว่างการเก็บเกี่ยวให้ได้ประสิทธิภาพ และมีการจัดตั้งหน่วยงานที่เป็นการรวมตัวกันของเกษตรกรในชุมชนเพื่อช่วยเหลือแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน

แนวทางการแก้ไขปัญหากลางน้ำ (พ่อค้าคนกลาง) ปัญหาที่พบ คือ ต้นทุนค่าขนส่งที่สูงเพราะพ่อค้าคนกลางส่วนใหญ่จะไปรับผักออร์แกนิกที่สวนของเกษตรกรเองโดยใช้รถกระบะส่วนตัวและขาดวิธีการจัดการผลผลิตให้มีการสูญเสียต่ำที่สุด จึงมีแนวทางการแก้ไข คือ รับซื้อผักออร์แกนิกในปริมาณที่เพิ่มขึ้นจากเดิมในแต่ละครั้ง เพื่อความคุ้มค่าของต้นทุนที่ต้องเสียไป รวมถึงศึกษาวิธีการจัดการกับผลผลิตเพื่อนำความรู้ที่ได้มาใช้ให้เกิดประโยชน์ที่สุด

## 6. เอกสารอ้างอิง

- [1] Chiang Mai University. (2019). *Supply chain management*. (In Thai)  
[https://archive.lib.cmu.ac.th/full/T/2556/ageco40256pw\\_ch2.pdf?fbclid=IwAR12ondblF0TtLeTFmACavjAD4XKP\\_Jh8th8xQvaGdFxAQL0vrREemcxZBE](https://archive.lib.cmu.ac.th/full/T/2556/ageco40256pw_ch2.pdf?fbclid=IwAR12ondblF0TtLeTFmACavjAD4XKP_Jh8th8xQvaGdFxAQL0vrREemcxZBE)
- [2] Dr. Pornsri Laoruchisawat. (2020). *Sustainability Drivers and Development: A Case Study of Supply Chain Management(SCM) "Vegetable Business*. (In Thai)  
<file:///C:/Users/acer/Desktop/DrPornsriLaurujisawatFactorstodriveanddevelopsustainability-AcasestudyofSupplyChainManagementfromVegetableBusiness.pdf>
- [3] Thanathom, Grot Phatravej, Taravejrak, Chusak Pornsingh. (2020). *Analyzing and reducing logistics costs for organic vegetables in the west of Thailand*. (In Thai)  
<file:///C:/Users/acer/Desktop/A2/10494-Article%20Text-27893-30920-10-20180818.pdf>
- [4] Department of Industrial Promotion. (2019). *ABC activity base costing system*. (In Thai)  
<https://bsc.dip.go.th/th/category/account2/fs-Activitybasedcosting>.
- [5] Kasikorn Bank. (2019). *Organic market Thai SME money making business*. (In Thai)  
[https://www.kasikornbank.com/th/business/sme/KSMEKnowledge/article/KSMEAnalysis/Documents/Thai-SME\\_Organic-Product.pdf](https://www.kasikornbank.com/th/business/sme/KSMEKnowledge/article/KSMEAnalysis/Documents/Thai-SME_Organic-Product.pdf).
- [6] Montira Phomdee, Chatchai Suteeksana, Ekachai Guptawatin, Sanit Pattane. (2022). *A study of the reference model Supply Chain Operations (SCOR Model) Case Study Cricket Farm Business Entrepreneur Ban Saen Tor Community, Bua Yai Subdistrict, Nam Phong District, Khon Kaen Province*. (In Thai)  
<file:///C:/Users/acer/Downloads/3การศึกษาแบบจำลองอ้างอิงการดำเนินงานโซ่อุปทาน>